

faa, hvor ingen saadanne Efterladte findes, hvor Gaarden altsaa kan blive solgt, hvor der kan blive disponeret over Gaarden uden noget Hensyn til denne Retsbevidsthed. I saadanne Tilfælde, mine Herrer! fremkommer Gaardens sande Værdi (Tscherning: Ikke Indtægtsværdien!); det er netop ved saadanne Tilfælde at man vil kunne blive overbevist om, at den sædvanlige Maade at afhænde Gaarden paa, nemlig enten afhænde den til Eiendom til Fæsternes Efterladte, eller overlade dem den i Fæste, ikke udbringer den sande Værdi. Godseierne ville kun i disse enkelte Tilfælde faae den fulde Værdi for Gaarden (Tscherning: I de enkelte Tilfælde . . . Formanden-ringer!). Det er netop disse enkelte Tilfælde, som medføre, at Gaardenes naturlige Priis bliver mere almindelig kjendt, og hvis en saadan Ret ikke var tilstæde for Eieren, vilde han ikke kunne paa nogen Maade overbevise Fæsterne om Gaardens naturlige Priis. Det er dette Middel til at udfinde den virkelige Værdi, som man vil berøve, jeg siger ikke Godseierne, men Lehnet som Eier af Lehns-gods; og naar først Lehns-eierne berøves denne Ret, gad jeg vidst, om Godseierne kunne beholde den. Det er af den Grund, at jeg maa paastaae, at det strider mod den almindelige Retsbevidsthed at antage en Paragraph, eller at en Paragraph skal blive Lov, hvori denne Ret bliver berøvet Lehnet som Eiendom betragtet (Tscherning: Evertimod den bliver dem jo tillagt!), og det er derfor, efter hvad jeg nu har tilladt mig at fremsætte, at jeg troer, at Sagen ikke vil faae Fremgang, fordi Lehnsbestdernes, naar de ikke have dette Middel til at udfinde den sande Værdi, ville holde sig tilbage fra at sælge Gaardene for ringere Priser, end de selv maatte ansee for at være de naturlige, og dersom de hurtigt vilde afhænde en stor Mæsse Bøndergods, uden at de havde denne Maalestok for Godssets Værdi, vilde da derved frem-

bringes en endnu større Dalen af Priserne paa Gaardene overhovedet, hvilket vilde endnu mere standse denne Sags Udvikling. Jeg troer derfor, at netop, naar man ønsker Sagen fremmet, skal man ikke ønske denne Paragraph gjort til Lov (Jo!).

Der er endnu een Ting ved denne Paragraph, som jeg skal tillade mig at gøre opmærksom paa, og det er, at den forekommer mig at være, saa at sige, umulig; der omtales nemlig deri, at naar Fideicommissbesidderen vil sælge et Fæstested, naar det er fæstetledigt, til Andre, end den afdøde Fæsters Børn eller Svigerbørn, skal Salget foregaae ved offentlig Auction, og skal da den sidste Fæsters Livsarvinger tilkomme $\frac{1}{4}$ af Kjøbesummen. Men, mine Herrer! det Tilfælde er aldeles ikke omtalt, naar en Fideicommissbesidder vil sælge et fæstetledigt Sted, og den afdøde Fæster ingen Livsarvinger, ingen Børn eller Svigerbørn har; man kan dog umulig forpligte den nærværende Fæster til at have enten Børn eller Svigerbørn (atter!); og naar der siges, at han skal sælge Stedet ved offentlig Auction, dersom han sælger den til Andre end den afdøde Fæsters Børn eller Svigerbørn, saa seer jeg virkelig ikke, hvad han skal gøre med den fæstetledige Gaard, naar det omtalte Tilfælde indtræder.

Jeg troer endnu kun at burde tilføje et Par Bemærkninger om det Uendringsforslag, som ogsaa her er under Forhandling, og som er stillet af min ærede Collega Indenrigsministeren; thi skjøndt man, paa Grund af Vigtigheden af den 5te Paragraph, som jeg maa ansee for umulig at overholde og let at illudere, synes aldeles at have tilfidesat, eller aldeles ikke, at have berørt dette Forslag under Nr. 3, saa fortjener det dog at berøres, og jeg skal da tillade mig at yttre, at jeg i og for sig ikke kan ansee den Udvei, som her er freddet til, for hensigtsmæssig, men maaffee for relativt nødvendig.